

„Pažinkime“ **PINIGUS**

**Smagus iliustruotas vadovas apie tai,
kaip veikia pinigai ir kaip su jais elgtis**

**Parašė Kalpana Fitzpatrick
Iliustravo Gusas Scottas**

TURINYS

Kas yra pinigai?

Susipažinkime su pinigais 6

Pinigų istorija 8

Grynieji pinigai 10

Skaitmeniniai pinigai 12

Pinigai visame pasaulyje 14

Keistos valiutos 16

Kaip elgtis su pinigais?

Su pinigais susiję pasirinkimai 20

Išlaidos 22

Puikiosios santaupos 24

Kaip taupyti? 26

Biudžeto sudarymas 28

Bankai 30

Įdomiosios palūkanos 32

Kas yra skola? 34

Pinigų sauga 36

Penguin
Random
House

Original Title: **Get To Know: Money**
Copyright © Dorling Kindersley Limited, 2022
A Penguin Random House Company

© Vertimas iš anglų kalbos, Mantė Tamulevičienė, 2026

© Leidykla „Briedis“, 2026

Autorė Kalpana Fitzpatrick
Iliustracijos Gus Scott

Redaktorė Daiva Gaskienė
Korektorė Renata Levickienė
Maketuotoja Indrė Salanginaite

Išleido leidykla „Briedis“
Parodų g. 4, LT-04133 Vilnius, Lietuva
www.briedis.lt, info@briedis.lt

Kaip užsidirbti?

Dirbantis pasaulis 40
Susipažinkime su verslininkais 42
Kaip pradėti verslą? 44
Judantys pinigai 46
Pasiūla ir paklausa 48
Investavimas 50
Akcijos 52
Neįprastos investicijos 54
Investavimo taisyklės 56

Pasaulio pinigai

Ekonomika 60
Ekonomikos kūrimas 62
Valstybės išlaidos 64
Mokesčiai 66
Lėšų paieškos 68
Kas yra ekonomikos nuosmukis? 70
Kripto valiuta 72

Sveikas santykis su pinigais

Draugystė ir pinigai 76
Nerimas dėl pinigų 78
Su pinigais susijusios priklausomybės 80
Nelygybė 82
Labdaringa veikla 84
Tavo ateitis 86

Užduotys 88
Žodynėlis 92
Rodyklė 94
Padėka 96

Šį kūrinių draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.

Draudžiama šį kūrinių, esantį bibliotekose, mokymo ir mokslo įstaigų bibliotekose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt.

ISBN 978-609-494-281-5
Spausdinta Slovakijoje (TBB)
BN: 150753/07

www.dk.com

Susipažinkime su pinigais

Pinigai naudojami beveik visose pasaulio valstybėse. Jie turi tam tikrą nustatytą vertę, todėl visiems, kurie juos naudoja, pinigų vertė yra tokia pati.

Kodėl pinigai veikia?

Pinigai turi tris pagrindines savybes.

Galima mainyti

Pinigai naudojami kaip mainų priemonė. Tai reiškia, kad pinigus galime iškeisti į norimus daiktus. Būtent tai darome, kai ką nors perkame.

Galima taupyti

Pinigai turi nustatytą vertę, juos galima taupyti, o jų vertę nepakis, jei sugalvosime panaudoti vėliau.

Galima pamatuoti

Pinigais matuojama daiktų vertė. Daugiau pinigų kainuojantis daiktas yra vertingesnis už daiktą, kuris kainuoja mažiau.

Keliaujantys pinigai

Pinigai visame pasaulyje priimami kaip mokėjimo priemonė, todėl jie gali lengvai keliauti...

... iš vieno žmogaus kitam...

... iš vienos įmonės į kitą...

... iš vienos valstybės į kitą.

Veikia pasitikėjimo principu

Pinigai veikia todėl, kad žmonės jais pasitiki. Kai gauni pinigų, tiki, kad vėliau galėsi už juos nusipirkti tai, ko norėsi.

Pinigais rūpinasi valstybės vyriausybė ir centrinis (pagrindinis) bankas. Tai padeda žmonėms pasitikėti pinigais.

Daugiau apie centrinį banką sužinosi 69 psl.

Kaip taupyti?

Taupyti gali būti sunku, nes reikia nuolat mokėti už daugybę svarbių dalykų. Tačiau yra keli būdai, kaip taupyti paprasčiau.

Taupymo žingsniai

Štai keturi žingsniai, galintys padėti sutaupyti.

Susikurk tikslus

Pagalvok, ką norėtum nusipirkti ir kiek tai kainuotų.

Planuok išlaidas

Susikūrus biudžetą, bus lengviau planuoti ateitį. Galėsi nuspręsti, kiek išleisti ir kiek atsidėti.

Mano biudžetas

Maistas – 5 €
Žaidimai – 3 €
Sentaupos – 2 €

Likusias gražos monetas arba kišenpinigius dėk į taupyklę.
Tai geras būdas pradėti taupyti.

Augink pinigus

Yra daug būdų, kaip padėti pinigams augti. Jei laikysi juos banke, bankas pridės šiek tiek papildomų pinigų, vadinamų palūkanomis.

Daugiau apie palūkanas
sužinosi 32–33 psl.

Išleisk mažiau

Sumažinti išlaidas – puikus būdas taupyti. Pagalvok, ko tau iš tiesų reikia, ir stenkis nešvaistyti pinigų.

PARDUOTUVĖS

Mokesčiai

Mokestis – tai pinigai, kuriuos žmonės moka valstybei. Šie pinigai padeda valstybei apmokėti svarbias išlaidas.

Mokesčių mokėjimas

Suaugusieji moka mokesčius ir taip padeda finansuoti viešąsias paslaugas, kuriomis visi naudojasi. Daugelyje šalių mokėti mokesčius reikalaujama pagal įstatymus. Įmonės taip pat moka mokesčius. Jie vadinami **pelno mokesčiu**.

Mokesčių taikymas

Yra įvairių mokesčių: vieni dideli, kiti maži. Dažniausiai mokesčius reikia mokėti, kai pinigai keliauja iš vienų rankų į kitas.

Vienas dažniausių mokesčių – pajamų mokestis, išskaičiuojamas iš atlyginimo.

Mokesčių tipai

Kai kuriose šalyse, be pajamų mokesčio, mokami ir kiti, pavyzdžiui, perkant prekes ar paslaugas. Mokesčius reikia mokėti ir uždirbus papildomų pinigų už santaupas bei investicijas arba įsigijus turto.

Sąžiningi mokesčiai

Ne visi žmonės mano, kad mokesčių sistema yra sąžininga, bet vyriausybės stengiasi, kad ji būtų kuo sąžiningesnė. Pavyzdžiui, daugiau pinigų uždirbantys žmonės moka didesnius mokesčius.

Keisčiausias pasaulio mokestis

Viduramžių Anglijoje riteriai galėjo nuspręsti neiti į karą, bet tokiu atveju turėdavo sumokėti bailumo mokestį.

Pavadinimas: bailumo mokestis

Kur: Anglija

Kada: ~ 1100 m.

Dvokiausias pasaulio mokestis

Senovės Romoje šlapimas buvo naudojamas rauginant odą, todėl prekyba šlapimu buvo apmokestinta.

Pavadinimas: šlapimo mokestis

Kur: Roma, Italija

Kada: ~ 70 m.

Draugystė ir pinigai

Kai užaugsi, galbūt su draugais kalbėsi apie pinigus. Kalbėti apie pinigus yra gerai, bet kartais, kai jie įsivelia į draugystę, gali kilti problemų. Štai keli patarimai, kurie padės išvengti dažnai pasitaikančių sunkumų.

FOMO!

FOMO – tai baimė praleisti ką nors svarbaus (angl. *fear of missing out*). Dažnai užsiimame kokia nors veikla ne todėl, kad norime, o todėl, kad bijome kažką praleisti. Tačiau tai gali tapti problema, jei pradėsime išlaidauti labiau, nei galime sau leisti.

Kad įveiktum FOMO, nebėk nuo jos. Neapgaukinėk savęs ir realistiškai įvertink, kiek gali sau leisti.

Sutelk dėmesį į savo taupymo tikslus ir neleisk kitiems tavęs nuo jų atitraukti.

Jei draugai tave spaudžia leisti pinigus, nieko blogo pasakyti „ne“.

